

Nr 173.

Utlåtande i anledning av väckta motioner om framläggande för 1952 års riksdag av förslag till lösning av skärgårdens kommunikationsfrågor.

(4:e avd.)

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Lundqvist* (I: 185) och den andra inom andra kammaren av herrar *Birke* och *Hjalmarson* (II: 261), har anhållits, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte förelägga 1952 års riksdag förslag till lösning av skärgårdens kommunikationsfrågor.

Beträffande de skäl motionärerna anfört till stöd för sitt yrkande får utskottet hänvisa till motionen I: 185.

Över motionerna ha, efter därom i vederbörlig ordning gjord framställning, yttranden avgivits av länsstyrelsen i Stockholms län och 1949 års skärgårdstrafikkommission.

Länsstyrelsen har inledningsvis framhållit följande.

Länsstyrelsen ansluter sig helt till den motivering, som motionärerna åberopat till stöd för sin hemställan. Medan kommunikationsväsendet på fastlandet länge varit stätt i stark utveckling, ha samfärdselmöjligheterna för länets skärgårdsbefolkning under det senaste decenniet försämrats. Länsstyrelsen tänker härvid närmast på förhållandena höst, vinter och vår. Under många år har en stor del av skärgårdsbefolkningen dessa årstider fått åtnöja sig med glesare fastlandsförbindelser än tidigare, och ändock har uppehållet av den sålunda uttunnade trafiken, vilken endast nödtorftigt tillgodosett den därav berörda befolkningens behov, krävt bidrag från det allmänna. Att den tillbakagång, som ägt rum i förevarande avseende, är ägnad att kraftigt medverka till skärgårdens avfolkning ligger i öppen dag.

Efter att bl. a. ha erinrat om att de av 1945 års skärgårdsutredning uppdragna riktlinjerna för skärgårdstrafikens ordnande lagts till grund för det förhandlingsuppdrag, som lämnats åt den i motionerna omförmälda 1949 års skärgårdstrafikkommission, har länsstyrelsen anfört följande.

Det torde icke vara ägnat att förvåna om tillsättandet av denna kommission ingav länets skärgårdsbefolkning förhoppning om en snart förestående lösning av frågan om skärgårdstrafikens ordnande. Även om länsstyrelsen icke är närmare insatt i de förhållanden, under vilka kommissio-

Bihang till riksdagens protokoll 1951. 6 saml. Nr 173.

nen bedrivit sitt arbete, kan länsstyrelsen icke underlåta att beklaga, att detta i den grad som skett kommit att draga ut på tiden. Länsstyrelsen är också den första att vilja kraftigt understryka motionärernas önskemål om förhandlingsuppdragets slutförande inom sådan tid, att förslag till lösning av nyssnämnda fråga må kunna föreläggas 1952 års riksdag.

Länsstyrelsen har i ärendet inhämtat särskilt yttrande från landstingets *närings- och kommunikationsråd*, som till en början lämnat en ingående redogörelse för de undersökningar och utredningar som hittills vidtagits rörande skärgårdsproblemen. Efter att vidare ha understrukt, att detta till trots skärgårdens kommunikationsfrågor ännu icke i något väsentligt avseende kommit närmare sin lösning, har rådet framhållit bl. a. följande.

Rådet kan icke starkt nog betona den stora betydelsen av ordnade färj- och passbåtsförbindelser sommar- och vintertid främst för den bofasta skärgårdsbefolkningen men även för de flera 10 000-tal stockholmare, vilka som ägare till fastigheter eller som sommargäster sökt sig till eller besöka Stockholms skärgård. Det står för rådet klart att någon utveckling av eller nyetablering av industri och dylikt endast i undantagsfall kan påräknas i skärgårdens ömråden och att ej heller något naturligt underlag finnes för några »tätorter» av betydelse. Tidsutvecklingen är för närvarande sådan, att skärgårdsbefolkningen måste i huvudsak basera sin ekonomi på jordbruk, fiske och »sommargästindustri» för att kunna kvarbliva. Men detta kvarblivande får icke äga rum med alltför omfattande uppoffringar av sådana förmåner, som fastlandsbefolkningen av motsvarande kategorier åtnjuter beträffande både andliga och materiella värden.

Det måste anses i hög grad otillfredsställande med nuvarande sedan flera år införda ordning att Waxholmsbolaget med betydande belopp måste subventioneras av skattemedel för uppehållandet av en vintertrafik, som endast omfattar del av skärgården och ändock icke fyller rimliga krav från skärgårdsbefolkningens sida. Ledande kommunalmän från mellersta skärgården ha inför rådet bland annat framfört de synpunkterna att även med hittills utgående subventioner bättre turlistor borde kunnat upprättas för vintertrafiken utanför Vaxholm samt att trafiken Stockholm—Vaxholm i viss mån torde vara gynnad allt för mycket på bekostnad av den övriga trafiken. Den reflexionen ligger även nära till hands att om de statsmedel, vilka här utan motsvarighet i realvärden nedläggas på vintertrafiken, tidigare använts för färjlägen, färjor och passbåtar, skärgårdens kommunikationsfråga varit i ett annat och bättre läge.

Dessa uttalanden föranleda rådet till en hemställan att vederbörande till de förhandlingar, som måste föregå beslut om eventuellt fortsatta subventioner, infordra och i görligaste mån beakta yttranden från berörda skärgårdskommuner och eventuellt landstinget beträffande vintertrafikens ordnande. Vid det förhållandet att subvention i ökad omfattning väl med sannolikhet kommer att begäras för nästa vinterhalvår synas nu framförda erinringar värda allt beaktande.

Rådet slutar med att instämma i motionärernas hemställan under samtidigt framhävande av skärgårdsbefolkningens krav på att kommande förslag i frågan föranleda ett snabbt och radikalt infogande även av länets skärgård i området för den allmänna samfärdseln.

1949 års skärgårdstrafikkommision har anfört följande.

Enligt de för kommissionens arbete lämnade direktiven skall kommissionen bland annat upptaga förhandlingar i syfte att trygga fortbeståndet av en mot föreliggande behov svarande trafik inom Stockholms skärgård. För att få en grundval för dessa förhandlingar har kommissionen sökt genom undersökningar av det nuvarande trafikläget och den hitintills skedda trafikutvecklingen bilda sig en uppfattning om tänkbara lösningar av frågan om trafikens framtida ordnande. Kommissionen har härvid kommit fram till vissa riktlinjer för en lösning av skärgårdens trafikfrågor och upptagit förhandlingar i anslutning härtill. Med hänsyn till det läge, vari kommissionens arbete sålunda befinner sig, och arten av de förhandlingar, den måste föra, anser sig kommissionen f. n. icke böra eller kunna lämna någon närmare redogörelse för innebörden av de förslag, varmed den arbetar.

Huruvida kommissionen blir i stånd att slutföra sitt uppdrag, så att frågan kan anmälas till 1952 års riksdag, är icke möjligt att för närvarande bedöma. Självfallet skall kommissionen, vad på kommissionen beror, söka framlägga ett förslag till frågans lösning, så snart sig göra låter.

Utskottet. På grundval av ett av 1945 års skärgårdsutredning avgivet betänkande (SOU 1948:10) framlades i propositionen 1948:261 allmänna riktlinjer för en lösning av vissa med skärgårdstrafiken sammanhängande frågor. Vad departementschefen i förevarande sammanhang anförde och förordade godkändes av riksdagen (skr. nr 388). Sedermera har en särskild förhandlingskommision — 1949 års skärgårdstrafikkommision — tillsatts med uppgift att utarbeta konkreta förslag till den här ifrågavarande trafikens ordnande såvitt avser Stockholms skärgård. I de båda likalydande motionerna I: 185 och II: 261 har nu hemställts, att riksdagen måtte uttala sig för att kommissionens arbete borde slutföras inom sådan tid, att därav föranledda förslag kunde föreläggas 1952 års riksdag.

Motionärernas synpunkter ha kraftigt understrukits av såväl länsstyrelsen i Stockholms län som vederbörande landstings närings- och kommunikationsråd. Skärgårdstrafikkommisionen har för sin del förklarat det icke vara möjligt att f. n. bedöma, huruvida kommissionen skulle bli i stånd att slutföra sitt uppdrag inom den i motionerna förutsatta tiden. Samtidigt har framhållits, att kommissionen självfallet skulle söka framlägga ett förslag till frågans lösning snarast möjligt.

I det utlåtande (nr 202) som låg till grund för förenämnda riksdagsskrivelse gav utskottet uttryck åt den uppfattningen, att kommunikationsförhållandena i skärgårdarna finge anses lämna mycket övrigt att önska, att detta hittills icke tillräckligt beaktats vid planläggningen av åtgärder från det allmännas sida samt att, då trafikföretagarna icke förmått anpassa sig efter utvecklingens krav, särskilda åtgärder borde vidtagas för att förbättra kommunikationslederna såväl på som till öarna. Utskottet hyser alltjämt samma uppfattning och finner det därför i likhet med motionärerna önskvärt, att det åt 1949 års skärgårdstrafikkommision lämnade uppdraget

fullföljes så snabbt som möjligt. Med hänsyn till vad kommissionen i sitt remissyttrande anfört är utskottet dock icke berett att nu uttala sig för någon viss tidpunkt, då på kommissionens arbete grundade förslag böra föreläggas riksdagen. Utskottet förutsätter emellertid, att detta utan dröjsmål kommer att ske, så snart pågående undersökningar och förhandlingar i frågan hunnit slutföras.

Under återopande härav får utskottet hemställa,

att riksdagen må, i anledning av motionerna I: 185 och II: 261, i skrivelse till Kungl. Maj:t giva tillkänna vad utskottet anfört.

Stockholm den 22 maj 1951.

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit
från första kammaren: herrar Gustaf Karlsson, Mannerskantz, Gillström, Sundelin, Näsström, Hesselbom, Edin, Lundqvist, Einar Persson, Birger Andersson, Axel Andersson, Edvin Thun, Bergman, Pålsson och Bengtson; samt
från andra kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Ward, Malmberg i Skövde, Andersson i Malmö, Mårtensson i Uddevalla, Wallentheim, Rubbestad, Bergstrand, Åkerström, Thapper, fröken Elmén, herrar Birke, Johansson i Mysinge, Nihlfors och Gustafsson i Stockholm.